

MUISTIO

Aihe	Rupert Finland Oy, Ikkarin kaivoshankkeen YVA Ennakkoneuvottelu	
Päivämäärä	30.11.2022 klo 12.00-15.21	
Paikka	Lapin ELY-keskus, Rovaniemi (neuvotteluhuone Erottaja) Teams-yhteys	
Osallistujat	Leena Ruokanen	Lapin ELY-keskus, puheenjohtaja
	Mikko Huru	Lapin ELY-keskus
	Juha-Pekka Hämäläinen	Lapin ELY-keskus
	Anne Lindholm	Lapin ELY-keskus
	Anna-Leena Pitsinki	Lapin ELY-keskus
	Pekka Ränkä	Lapin ELY-keskus
	Päivi Kainulainen	Lapin ELY-keskus
	Heikki Laitala	Lapin ELY-keskus
	Heli Nurmi	Kainuun ELY-keskus
	Jarno Honkala	Lapin pelastuslaitos
	Sanna Leiviskä	Lapin pelastuslaitos
	Aki Ijäs	Tukes
	Ossi Leinonen	Tukes
	Teresa Ojala	Sodankylän kunta, ympäristönsuojeluviranomainen
	Eila Örn	Kittilän kunta, ympäristönsuojeluviranomainen
	Tiina Elo	Lapin liitto
	Jenni Hasa	Metsähallitus, kiinteistökehitys
	Marja Anttonen	Paliskuntain yhdistys
	Jukka Nieminen	Rupert Resources Ltd.
	Anniina Salonen	Rupert Resources Ltd.
	Toni Uusimäki	Envineer Oy
	Heli Uimarihuhta	Envineer Oy, muistio
Tiedoksi	Marjut Kokko	Lapin ELY-keskus
	Hannu Raasakka	Lapin ELY-keskus
	Mika Penttilä	Fingrid Oyj
	Taina Klinga	Sitowise
	Lasse Rytönen	Lapin pelastuslaitos
	Jorma Ojala	Lapin pelastuslaitos
	Seppo Lehto	Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
	Mirva Kuivalainen	Rupert Resources Ltd.
	Pohjois-Suomen aluehallintovirasto, kirjaamo	
	Sodankylän kunta, kirjaamo	

Liitteet Muistion liitteenä ennakoon toimitettu aineisto päivitettyinä (powerpoint -esitys)

1 NEUVOTTELUN AVAUS JA JÄRJESTÄYTYMINEN

Leena Ruokanen toimi neuvottelun puheenjohtajana. Sovittiin, että Heli Uimarihuhta laatii neuvottelusta muistion. Muistion varmentajana on Lapin ELY-keskuksesta Mikko Huru ja hankkeesta vastaavan Rupertin puolelta Anniina Salonen.

Hyväksyttiin neuvottelun asialista. Todettiin, että osa asialistan kohdassa ”3. Hankealueiden nykytila ja suunnitellut selvitykset” mainituista asioista liittyy hankkeen kuvaukseen, joita käydään läpi kohdassa ”2. Kaivoshankkeen esittely”.

Käytiin läpi läsnäolijoiden esittäytymiskierros.

2 KAIVOSHANKKEEN ESITTELY

Jukka Nieminen ja Anniina Salonen esittelivät Ikkarin kaivoshanketta. Ennakkomateriaalina toimitettu päivitetty esitys on muistion liitteenä. Seuraavaan on kirjattu keskustelussa esiin nousseita asioita.

Hanke

- Kaivoksella tuotetaan raakaharkkoja eli dore-harkkoja.
- YVA-menettelyssä tarkastellaan tilannetta, jossa keskimääräinen syöte rikastamolle on 4 Mt/a. Rikastamon syöttö on tasainen koko toiminta-ajan. Malmin ja sivukiven louhinnassa on kuitenkin vuosittaista vaihtelua.
- Avolouhos louhitaan neljässä vaiheessa. Avolouhosvaiheen viimeisen vaiheen aikana louhinta siirtyy maan alle.
- Malmio puhkeaa pintaan hyvillä pitoisuuksilla, minkä vuoksi avolouhos on sovelias vaihtoehto alkuvaiheessa.
- Ikkarin esiintymän rajoja ei vielä tunneta syvyys- tai sivusuunnassa. Tutkimuksia alueella tehdään jatkuvasti, ja tutkimuksia jatketaan edelleen kaivoksen toimintavaiheessa.
- Prosessissa muodostuu kahta eri rikastushiekkajäätettä, vaahdotuksen rikastushiekkaa ja syanidiliuotuksen rikastushiekkaa.
- Prosessivesikierto on suunniteltu mahdollisimman suljetuksi. Esimerkiksi kaivoksen ulkopuoliset valumavedet ja kaivosalueen hule- ja valumavedet pidetään erillään.
- Liikenne hankealueelle on suunniteltu Kittiläntien kautta, koska muuta järkevää/isompaa tietä ei ole. Suunniteltu reitti Kittiläntieltä rikastamolle/kaivosalueelle tulisi suoraan etelästä (esityksen sivun 19 kuva YVA-layout vaihtoehtoista, punaisella rajattu pohjois-eteläsuuntainen käytävä).

Vaihtoehtojen muodostaminen

- Esityksessä mainitulla PEA-case -vaihtoehdolla tarkoitetaan ensimmäisen alustavan taloudellisen arvion (PEA) yhteydessä tarkasteltua tilannetta. Muita vaihtoehtoja tarkastellaan tarkemmin tulevassa kannattavuustarkastelussa (PFS).
- Tarkastelussa kaksi eri louhintamenetelmää maanalaiselle kaivokselle; SLC (sorroslohinta) ja LHOS (pitkäreikälohinta).
- LHOS-menetelmän etuna on se, että menetelmän yhteydessä voidaan tehdä louhostäyttöä kaivannaisjätteillä. Louhostäytön osalta ei ole vielä tietoa siitä, miten se toteutettaisiin (esim. rikastushiekan käsittely ennen louhostäyttöä). Tätä selvitetään PFS -vaiheessa.
- Alustavia eri kaivannaisjätteiden käsittelyyn liittyviä näkökohtia (etuja/haittoja) on tarkasteltu esityksessä. Kaivannaisjätealueiden pinta-alat riippuvat louhintamenetelmästä sekä kaivannaisjätteiden käsittelymenetelmästä.
- Yhteisläjitä eli Co-disposal-menetelmä:
 - o Rikastushiekkajakeet ja sivukivet läjitetään samalle alueelle eri soluihin. Läjitysalueelle varataan tietyt alueet tietyille jätejakeille.
 - o Rikastushiekan läjitys kuivaläjityksenä.
 - o Suomessa menetelmää ei ole käytetty, mutta maailmalla menetelmä on tunnettu. PFS -vaiheessa selvitetään tarkemmin sitä, miten menetelmää on käytetty maailmalla.
- Kysymys: Onko tietoa kaivoksen liikennemääristä? Paljonko alueelle kuljetetaan kemikaaleja, minkä verran kuljetuksia lähtee kaivokselta pois?
 - o Kaivokselle tulevien materiaalien vuosittaisesta kulutuksesta on olemassa jonkinlainen arvio. Liikennemäärinä tätä ei ole vielä arvioitu.
 - o Kaivokselle tulevan liikenteen määrä on huomattavasti suurempi kuin lähtevän liikenteen. Kaivoksen tuotteet ovat raakaharkkoja, eli liikennemäärät ovat tässä suhteessa vähäisiä.
 - o Vuoden 2040 jälkeen liikennemääriä voi nostaa mahdollinen Pahtavaarasta tuleva liikenne. Tätä ei ole kuitenkaan vielä tarkasteltu tarkemmin. YVA-menettelyssä tarkasteltavassa hankkeessa Pahtavaara ei ole mukana.

3 HANKEALUEIDEN NYKYTILA JA SUUNNITELLUT SELVITYKSET

Toni Uusimäki esitteli hankealueiden nykytilaa ja suunniteltuja selvityksiä, jotka on kuvattu muistion liitteenä olevassa esityksessä. Seuraavaan on kirjattu keskustellussa esiin nousseita asioita. Viranomaisten kommentit on koottu muistion kohtaan ”5. Viranomaisten puheenvuorot”.

Yleistä

- Esityksessä kartalle rajatulle hankealueelle sijoittuvat kaikki kaivosalueen toiminnot, pl. purkuputkilinjaukset ja sähkölinjat.
 - o Kommentti: Huomioitava jatkossa, että hankealue käsittää myös sähkölinjan ja purkuputkilinjaukset.
- Kaivokselle tulevan sähkölinjan reittiä on suunniteltu siten, että se kulkisi mahdollisuuksien mukaan mm. metsäautoteiden varressa, jolloin maastokäytävä ja

huoltotie ovat valmiina ja vaikutukset mahdollisimman vähäiset. Sähkölínjan pituus on noin 10-15 km ja jännite 110 kV. Sähkölínja on suunniteltu kulkevan Kuolajärven muuntoasemalta nykyisen voimalínjan vieressä itään ja kääntyen Haaskalehdossa etelään. Línja kulkisi etelään Värttiövaarantien vieressä Värttiövaaralle, josta se kääntyisi itään, hankealueelle. Kuolajärven muuntoasema on rakennettu Keulakkopään tuulivoimapuistoa varten. Kaivokselle alkuvuodesta 2023 valmistuva 20 kV línja jää 110 kV sähkölínjan valmistuttua varalínjaksi.

- YVA-menettelyssä tarkasteltavien hankkeen toteutusvaihtoehtojen (VE1, VE2, VE3) alla tarkastellaan teknisinä vaihtoehtoina hankekuvauksessa esitettyjä teknisiä menetelmiä.
- Menettelyssä tarkastellaan YVA-lain mukaiset ympäristövaikutusten osa-alueet.

Maa- ja kallioperä

- Kysymys: Onko tietoa, ovatko kaivoksen sivukivet happoa muodostavia? Mitä happoa muodostaville sivukiville tehdään, käytetäänkö niitä louhostäyttöihin?
 - o Kaivannaisjätteiden karakterisointiohjelma on alkanut syksyllä 2022. Tämän yhteydessä mm. sivukivistä on otettu noin 100 näytettä, lisäksi selvitetään rikastushiekan ominaisuuksia. Tutkimustulokset ovat käytettävissä YVA-menettelyn aikana.
 - o Alustavien tutkimusten perusteella sivukivet eivät ole happoa muodostavia. Kineettiset testit käynnistyvät vuoden 2023 alkupuolella.
- Kaivosalueen pintamaiden osalta tutkimukset ovat kesken, joten vielä ei ole tietoa, onko niissä kohonneita pitoisuuksia esim. nikkeliä tai arseenia. Malmassa ei ole arseenia, eli sen perusteella pintamaissakaan ei lähtökohtaisesti odoteta olevan kohonneita arseenipitoisuuksia. Talvella 2023 käynnistetään pintamaiden tutkimukset, jossa selvitetään maanpeitteiden kerrospaksuuksia ja laatua sekä sen myötä niiden hyötykäyttömahdollisuuksia kaivoshankkeessa mm. kaivoksen sulkemiseen.
- Todettiin, että on hyvä asia, että sulkeminen on huomioitu jo tässä vaiheessa. YVA-vaiheessa tehdään sulkemissuunnitelma sillä tarkkuudella kuin se on mahdollista.

Pohjavedet

- Pohjavedet on tunnistettu vaikutusten kannalta merkittäväksi asiaksi.
- Pohjavesiin kohdistuvien vaikutusten vähentämiseksi tehdään mahdollisesti suojaumppeuksia louhoksen ympäristössä, jolloin puhtaita vesiä ei pääse kulkeutumaan maanalaiseen kaivokseen. Tämä vähentää kuivanapitovesien määrää.
- Pohjavesimallinnuksen tietoja käytetään paitsi pohjavesivaikutusten arvioinnissa, myös mm. luontoon kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa (esim. kuivattavat vaikutukset suoalueelle).

Pintavedet

- Pohjavesien lisäksi myös pintavedet ja pintavesiin kohdistuvat vaikutukset on tunnistettu tärkeäksi asiaksi. Pintavesiin kohdistuvat vaikutukset ohjaavat osaltaan myös hankkeen teknistä suunnittelua.

- GoldSim-mallinnuksen tulosten perusteella arvioidaan vaikutuksia pintavesiin, mm. vesistöjen ekologiseen tilaan. Pintavesivaikutuksissa erityisesti yhteisvaikutukset muiden kaivosten/kaivoshankkeiden kanssa tullaan huomioimaan.
- Purkuputkilinjaukset ja purkupisteet ovat tässä vaiheessa alustavia, eli niitä voidaan vielä tarkastella ja muuttaa tarvittaessa.
- Lähteitä on selvitetty luontoselvitysten yhteydessä, kiinnitetty huomiota kasvillisuuteen (sammalet). Myös tulevalla maastokaudella lähteitä ja niiden kasvillisuutta kartoitetaan.
- Vesistöissä on aloitettu biologisia selvityksiä vuonna 2022 ja niitä jatketaan vuonna 2023.
- Kommentti: vesikasvillisuustutkimuksiin on tulossa uusi standardi määritysmenetelmille.
- Hydrologiset ääri-ilmiöt, kuten sateiset ja kuivat vuodet sekä rankkasateet huomioidaan GoldSim-mallinnuksessa. GoldSim-ohjelmalla voidaan mallintaa erilaisia ilmastomuutoskenaarioita.
- Kysymys: Miksi mallinnuksessa on päädytty GoldSim-ohjelmaan?
 - o Ohjelmaa on käytetty paljon kaivoksilla eri puolilla maailmaa.
 - o Ohjelmaa on käytetty mm. suunnittelussa mitoituksen apuna.
 - o Ohjelmaa on käytetty yhdessä VEMALA-aineistojen kanssa, tämänkin perusteella mallinnus on todettu toimivaksi.
 - o Ohjelmalla voidaan mallintaa erilaisia tilanteita ja rakenteita.

Ilmanlaatu, ilmasto

- 20 kV sähkölinjan valmistumisen jälkeen Ikkarin alueelle asennetaan kiinteä sääasema.

Luonnonympäristö

- Selvityksissä on havaittu sukeltajakuoriaisia, ei kuitenkaan direktiivilajeja.
- Saukosta on useampia havaintoja.
- Kommentti: Vesikasvillisuus syytä huomioida selvityksissä.
 - o Vesikasvillisuusselvitykset on jo huomioitu tehdyissä maastotöissä.
- Lähialueella pesivä maakotka on tiedostettu ja huomioidaan arvioinneissa, esim. Metsähallitukselta saatavan mallinnuksen perusteella. Tiedot esitetään viranomaisversiossa.
- Purkuputkireittien varrella tehdään tarvittavat luontokartoitukset tulevan maastokauden aikana.
- Luonnon monimuotoisuus otetaan hankkeessa huomioon, suunnitellut selvitykset kuvataan tarkemmin YVA-ohjelmassa. Osin suunnitellut selvitykset ovat sellaisia, joita ei ole aiemmin vastaavassa mittakaavassa tehty Suomessa.
- Tämänhetkisen arvion mukaan Natura-arvioinnille ei ole tarvetta.
- Kysymys: Miten kattavasti raakku on selvitetty? Mitä paremmat tiedot raakusta on, sitä parempi hakijalle.
 - o Raportti ei ole vielä valmistunut. Selvityksen on tehnyt Eurofins Ahma Oy, asiantuntijan mukaan otollisimmat paikat on selvitetty (Leväsaarenoja ja siitä etelään). Selvityksiä ei ole ollut tarvetta tehdä sukeltamalla.

- o eDNA-menetelmästä on keskusteltu konsultin kanssa, ja selvitetään sen toteuttamismahdollisuuksia seuraavalle kenttäkaudelle.
- Kysymys: Onko selvityksissä tullut vastaan huurresammalia?
 - o Raportointi on työn alla. Lähdealueille tyypillisiä sammalia on selvitetty.

Melu ja tärinä

- Lähimmät asuinrakennukset sijaitsevat noin 3,5 km kaivosalueelta lounaaseen.
- Tärinää ei ole suunniteltu mallinnettavan. Arviointi perustuu maalajeihin, louhintaräjäytysten määrään ja voimakkuuksiin.
- Melumallinnuksia tehdään useampia, koska esim. layout -vaihtoehtoissa läjitysalueiden paikat eroavat, samoin avolouhoksen syveneminen huomioidaan mallinnuksissa.
- Kommentti: Melumallinnuksessa on hyvä huomioida esim. mahdolliset mobiilimurskat sivukivialueen päällä.
- Kommentti: Raskas liikenne on KHO:n noin 3 vuotta sitten antaman päätöksen mukaan huomioitava melumallinnuksissa.
- Kysymys: Käytetäänkö kaivoksella sähköisiä koneita tai laitteita? Tämä on hyvä huomioida arvioinneissa.
 - o Tätä ei ole vielä tarkemmin suunniteltu, eikä lopullisia päätöksiä ole tehty.
 - o Avolouhoksessa käytetään oletettavasti diesel-käyttöisiä koneita, koska toiminta-aika on suhteellisen lyhyt.
 - o Maanalaisessa kaivoksessa sähköinen kalusto on kiinnostava, koska esim. tuuletuksen tarve ja siitä aiheutuva melu voisi olla vähäisempää.

Liikenne, yhdyskuntarakenne, maankäyttö

- Kaavoitusmenettelyissä otetaan tarkemmin kantaa pendelöintiliikenteeseen, osaltaan huomioidaan myös YVA-menettelyssä. Työpaikkaliikenne on myös yhdyskuntarakenteeseen liittyvä asia.
- Se, mistä suunnasta (Kittilä, Sodankylä) kuljetukset tulevat kaivokselle, vaikuttaa siihen, minkä paliskuntien aluetta arvioinnit koskevat.
- Kommentti/korjaus esitykseen: valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, ei valtakunnalliset maankäyttötavoitteet. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet eivät liity pelkästään maankäyttöön ja yhdyskuntarakenteeseen, vaan koko hankkeen osalta on tunnistettava se, että miten hanke toteuttaa tavoitteita ja onko esim. vaihtoehtojen välillä eroja.
- Kommentti: Syytä huomioida, että Rajalan osayleiskaavan aineisto voi olla jo osittain vanhaa.
- Kommentti: Pohjois-Lapin maakuntakaavassa 2040 on tehty maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys, samoin Tunturi-Lapin maakuntakaavassa on Kittilää koskien tehty vastaava. Nämä on hyvä huomioida nykytilan kuvauksissa ja arvioinnissa.
- Kommentti: Maisemarakenne on tärkeä asia, visuaaliset vaikutukset kiinnostavat ihmisiä. Arvioinneissa on esitettävä maisemakuva, maiseman luonne ja laatu.

Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset

- Rupertin toteuttamaa vaikutusaluekyselyä on tarkoitus jatkaa koko kaivoksen toiminta-ajan.
 - o Vaikutusaluekyselystä on saatu hyvää palautetta ja ideoita kehityskohteista, esim. suomenkielisistä nettisivuista, jotka tullaan tekemään vuoden 2023 alussa
 - o Kyselyn perusteella kyläiltoista on pidetty. Tämän syksyn/alkutalven aikana on järjestetty kyläiltoja, yhteensä 4 kyläiltaa on pidetty ja vielä 2 on jäljellä.
- Kysymys: Onko YVA-ohjelmaan tarkoitus laittaa YVA-selostusvaiheessa tehtävän asukaskyselyn kysymykset?
 - o Hyvä ajatus. Todettiin, että kysymykset laitetaan mukaan YVA-ohjelmaan.
- Kommentti: Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten merkittävyyttä arvioitaessa on hyvä huomioida, että mielipiteet eivät perustu välttämättä pelkkiin mittaustietoihin esim. vesien laadusta, vaan myös mielikuviin (esim. terveysvaikutukset kalastuksen kautta).
- Kysymys: Onko pienryhmätyöskentely tarkoitus aloittaa ohjelma- vai selostusvaiheessa? Laajemmissa pienryhmissä esim. poronhoidon osalta on hyvä ottaa paliskunnan hallinnollisen puolen lisäksi myös lähialueen poronhoitajat huomioon ja mukaan keskusteluihin. Poronhoitajilta saadaan tietoa nykytilasta.
 - o Yleisesti pienryhmätyöskentely on aloitettu YVA-selostusvaiheessa, kun esim. ensimmäisiä mallinnustuloksia on saatu. Todettiin, että pienryhmätyöskentely on hyvä aloittaa jo ohjelmavaiheessa.
- Kysymys: Kokoontuuko sidosryhmäyhteistyöryhmä ennen YVA-ohjelman valmistumista?
 - o YVA-ohjausryhmä jatkaa sidosryhmäyhteistyöryhmänä.
 - o Tarkoitus on järjestää YVA-ohjausryhmän kokous alkuvuodesta ennen kuin YVA-ohjelma jätetään. Osallistujista on pyydetty tiedot kuluvan viikon aikana.

Porotalous

- Kysymys: Onko GPS-pantatietojen osalta tarvetta laajentaa seurantaa jo YVA:n aikana? Seurannasta ja kustannuksista kannattaa tehdä sopimus, paliskuntain yhdistyksellä on tarvittaessa sopimus pohjaluuonnoksia.
 - o Rupertilla on kirjallinen sopimus pannoista. Rupert on ostanut 50 pantaa paliskunnalle. Yhtiön pyyntönä on ollut, että 25 jaettaisiin niille tokkakunnille, jotka ovat lähellä Ikkaria ja loput paliskunta voi jakaa parhaaksi katsomallaan tavalla. Pannoista on maksettu ostokulut ja vuosittaiset käyttökulut.

Luonnonvarojen hyödyntäminen

- Kommentti: Luonnonvarojen hyödyntämisen osalta huomioitava, että koko kaivoshanke on luonnonvarojen, kuten sivukivien ja malmin, hyödyntämistä.
- Kysymys: Onko kiertotalouteen liittyviä asioita mietitty? ELY-keskuksella on käynnissä projekti, jossa näitä asioita mietitään. Jutta Kaisanlahti ja Heino Vasara tähän liittyen yhteyshenkilöitä.
 - o Kaivannaisjätteiden karakterisointitestit ovat käynnissä, testien pohjalta voidaan tarkemmin arvioida, että onko sellaisia aineksia, joita voitaisiin hyödyntää kaivosalueella tai sen ulkopuolella.

4 MENETTELYT JA NIIDEN YHTEENSOVITTAMINEN

Anniina Salonen esitteli kaaviota eri menettelyistä ja niiden yhteensovittamisesta.

- Kaavio todettiin yleisesti hyväksi ja selkeäksi. Päivitetään kommenttien perusteella seuraavaan neuvotteluun.
- Kommentti: Poronhoitolain 53 §:n mukaisia neuvotteluita voi olla tarpeen käydä eri vaiheissa, koska eri menettelyissä on kyse hieman eri asioista. Esim. kaavoituksen aikana neuvotteluita voi olla hyvä järjestää. Neuvottelut YVA-menettelyn yhteydessä olisi hyvä aloittaa jo ohjelmavaiheessa. Todettiin, että kaavioon voisi olla hyvä lisätty esim. tähdellä poronhoitolain mukaiset neuvottelut.
- Kommentti: Ympäristöluvan osalta on hyvä korjata, että kyseessä on ympäristö- ja vesitalouslupahakemus.
- Kommentti: Kaavioon tulisi lisätä vesilain mukaiset poikkeamiset lähteiden luonnontilan vaarantamisesta (tarvittaessa).
- Kommentti: Kaavoituksen osalta huomiona, että aikataulussa ei ole huomioitu kaavojen viranomaisneuvotteluja tai muita MRL:n mukaisia neuvotteluita tai nähtävilläoloaikoja. Kaavoituksen osalta syytä korjata sana "luonnos" "valmisteluaineistoksi".
- Kommentti: Luonnonsuojelulain mukaiset poikkeuslupahakemukset tehtävä ennen ympäristölupaa. Mahdollisten poikkeuslupien osalta on hyvä olla yhteydessä Lapin ELY-keskukseen mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, että toimivaltainen viranomainen voidaan selvittää.
- Kommentti: Tukesin lupien osalta kaivoslain uudistus todennäköisesti vaikuttaa menettelyihin, kaavojen on oltava lainvoimaisia ennen kaivoslupien myöntämistä. Kaivosturvallisuusalupaa voidaan hakea ennen kuin kaivostoimitus on tehty. Myös kaivoslain mukaisten lupien osalta huomioitava poronhoitolain mukaiset neuvottelut.
- Kalatalousmenettelyt sisältyvät ympäristölupamenettelyyn.
- Kommentti: YVA-menettely päättyy siinä vaiheessa, kun viimeinen lupa on myönnetty.

5 VIRANOMAISTEN PUHEENVUOROT

Lapin ELY-keskus

Anne Lindholm

- Purkuputken linjausvaihtoehtojen osalta on huomioitava putkilinjalla olevat luokitellut pohjavesialueet.
- Ns. purkuputkivaihtoehdon "Kitinen 3" osalta huomioitava, että joen itäpuolella on Halssikankaan 2-luokan pohjavesialue, jonka osalta on huomioitava rantaimetyminen sekä pinta- ja pohjavesien välinen vuorovaikutus. Halssinkankaan pohjaveden laatuun kohdistuvia vaikutuksia arvioitaessa on myös huomioitava purkupisteen sekoittumisolosuhteiden vaikutus vedenlaatuun/kuormitukseen.
- Kaivosalueen osalta vaikutusarvioinnissa ja pohjavesimallinnuksessa huomioitava tarvekivilouhokset ja louhostäytöt sekä niiden vaikutukset mm. vesitaseeseen.

- Pohjavesimallinnuksen osalta huomioitava lähtötietojen laatu, sillä mallinnuksen lähtötiedot vaikuttavat mallinnuksen lopputulokseen. Lisäksi mallinnukseen (ja sitä kautta vaikutusten arviointiin) liittyvät epävarmuudet tulee avata selkeästi.
- Luonnontilaiset lähteet purkuputken alueella ja louhostoimintojen alueella on hyvä inventoida maastossa, koska olemassa olevat aineistot ovat aukkoisia. Lapin alueella on paljon luonnontilaisia lähteitä. Lähteiden osalta on huomioitava mahdollinen tarve hakea vesilain mukaista poikkeamista lähteen luonnontilan vaarantamisesta.
- Luokiteltujen pohjavesialueiden osalta huomio, että Tepsa ja Pultsamo ovat 2-luokan pohjavesialueita (esityksen sivun 26 kartalla vanhan luokituksen mukainen III-luokka).

Pekka Ränkä

- Ekologisen tilan luokittelua on päivitetty vuonna 2019. Vuosien 2017-2022 tuloksia käytetään seuraavissa päivityksissä, Rupertin tulokset olisi hyvä saada mukaan luokituksen aineistoihin. Jokien ekologisteen luokitteluun ovat tulossa mukaan myös vesikasvit.
- On syytä tiedostaa, että myös luokiteltujen vesimuodostumien ulkopuolella vesistöjen muuttaminen voi edellyttää vesilain perusteella lupaa. Tämä on hyvä muistaa arvioinneissa esim. Saittajoen latvojen osalta.
- EU on päivittämässä haitallisten ja vaarallisten aineiden prioriteettiaineiden listaa. Samoin Suomen kansallisten aineiden listaa ollaan päivittämässä. Aineisiin on hyvä tutustua jo tässä vaiheessa, sillä ne joudutaan todennäköisesti hankkeen suunnittelussa matkan varrella ottamaan huomioon. Uusina aineina mm. sulfaatti, hopea ja sinkki.
- Pääosin on tunnistettu tärkeimmät vaikutustavat ja -menetelmät.

Hannu Raasakka

- Yleisötilaisuus olisi hyvä järjestää myös YVA-ohjelmavaiheessa.
 - o Näin on tarkoitus toimia, yleisötilaisuus on jäänyt pois esitysmateriaalista.

Mikko Huru

- YVA-ohjelmassa tärkeää kuvata mm. rikastusprosessi ja tuotantomäärät, sekä suunniteltujen kemikaalien käyttö ja määrät. Prosessiveden osalta selvittävä tarvittavat määrät, mistä vesi on tarkoitus ottaa, saadaanko vesistöistä tarvittavat määrät ja miten purkuvesien määrät suhtautuvat purkuvesistöihin. YVA-ohjelmassa tulee esittää myös mm. ympäristörakentamiseen käytettävien mineraalimaalajien määrät, riittävyys ja ominaisuudet.
- Ympäristörakenteiden osalta YVA-ohjelmassa tulee esittää luonnostason suunnitelmat edellä mainituista rakenteista, kuten mahdollisista rikastushiekka-altaista tai vastaavista läjitysalueista, sekä niihin liittyvät mahdolliset suojausrakenteet.
- Rikastusprosessin lopputuotteiden läjittämisestä ja/tai käsittelystä tulee esittää käyttösuunnitelmat, joissa esitetään, miten läjitysalueita käytetään, ylläpidetään ja huolletaan tuotannon aikana (esim. mahdollisten rikastushiekka-alueiden ja/tai kuivaläjitysalueiden alustavat täyttösuunnitelmat, sekä syanidin tuhoamisprosessi ja syanidipitoisen lopputuotteen sijoittaminen & hallinta).

Leena Ruokanen

- Hankkeen kuvaus on erittäin tärkeää. Ilman hyvää kuvausta ei voida tietää, mitä ollaan arvioimassa. Hankekuvauksessa on huomioitava esim. purkuputki ja sähkölinja. Tässä vaiheessa hankekuvaus ei ole vielä yksiselitteinen. Mitä helpommin hankekuvaus on ymmärrettävissä, sitä parempi kaikille osapuolille.
- Vaikutusarvioinnissa on keskityttävä merkittäviin vaikutuksiin. Merkittävät vaikutukset on tuotava YVA-ohjelmassa selkeästi esille.
- Yhteys Pahtavaaraan syytä huomioida, huomioiden Vaasan hallinto-oikeuden päätös elinkaaren aikaisista vaikutuksista Kittilän kaivoksen rikastushiekka-altaita koskevassa päätöksessä.

Päivi Kainulainen

- Poronhoitolain mukaiset neuvottelut syytä kirjata kaavioon (vrt. muistion kohta ”4. Menettelyt ja niiden yhteensovittaminen”).
- Varhaista osallistumista on syytä painottaa. Mitä aiemmin eri tahoja (esim. poronhoito) osallistetaan, sitä parempi.
- Kuljetusreittien perusteella huomioitava, että oikeat paliskunnat huomioidaan neuvotteluissa ja vaikutusarvioinnissa.
- Purkuputkilinjauksesta voi tulla käytävä, jota pitkin porot siirtyvät. Tämä on huomioitava arvioinnissa.
- Poronhoidon nykytila kuvattava. Häiriövaikutusalueen laajuus ja vaikutusten merkittävyys arvioitava yhdessä paliskunnan/paliskuntien kanssa.
- Yhteisvaikutusten arviointi on hyvä tehdä riittävällä tarkkuudella. Pelkkä prosenttiosuus eri hankkeiden osalta paliskunnan alueella ei ole riittävää arviointia, vaan arvioinneissa haetaan vaikutusten merkittävyyttä.
- Vaikutusarvioinnista ja suunnitelmista tulee käydä ilmi, miten haitallisia vaikutuksia pyritään minimoimaan ja mitä toimenpiteitä toteutetaan hankkeen eri vaiheissa.
- Myös maakuntakaavan mukaan on huomioitava porotalous.

Heikki Laitala

- Kalatalouden ja kalastovaikutusten osalta on tehtävä riittävät selvitykset, tunnistettava vaikutusmekanismit ja -alueet eri toteutusvaihtoehtojen osalta jälkihoito huomioiden.
- Huomioitava kaivostoiminnan mainehaitat kalastoon ja kalastukseen. Näitä asioita on hyvä selvittää jo ennen toiminnan käynnistämistä.
- Huomiona, että vuosittain tehtävä vaikutusaluekysely voi vaikuttaa ihmisten vastausmotivaatioon.
- Kyselyjen on hyvä olla laadukkaita ja mahdollisimman vertailukelpoisia.

Marjut Kokko (sähköpostilla toimitetut kommentit)

- Hankkeen vaikutusalueen rajauksessa huomioidaan koko hankkeen elinkaari mukaan lukien hankkeeseen liittyvät toiminnot, kuten mahdolliset tielinjaukset, sähkölinjat jne.
- Diassa 3.6 on kerrottu selvitettävät asiat. Hyvä että selvitykset on aloitettu hyvissä ajoin. Lintudirektiivin artiklassa 1 tarkoitettujen, luonnonsuojelulain 38§:n nojalla

rauhoitettujen uhanalaisten suurten petolintujen pesäreviirit sisältynevät mainittuun pesimälinnustoselvitykseen?

- Lähtötietojen osalta muistutus että laji.fi:ssä on sensitiivistä tietoa, johon saa käyttöoikeuden Suomen lajitietokeskukselta pyytämällä. Tulosten raportoinnissa sensitiivistä tietoa sisältävät asiat raportoidaan erikseen salattuina viranomaisraportteina. Lajien suojelustatus ja suojelusäännöksistä poikkeaminen eroavat riippuen siitä, onko kyseessä rauhoitettu, luontodirektiivin liitteen IV laji, erityisesti suojeltavan lajin LsL:n 47 §:n mukaisesti rajattu esiintymä vai uhanalainen laji. Lajisuojelun osalta yhteyshenkilönä on Merja Lipponen. Häneltä lisätietoa myös lajisuojelun poikkeuskysymyksiin, mikäli niihin ilmenee tarvetta.
- Lähimmät luonnonsuojelualueet sijaitsevat ennakkomateriaalin perusteella 3 kilometrin säteellä, Natura-alueet yli viiden kilometrin säteellä, joka on hyvä lähtötilanne. Pohja- ja pintavesi, melu ja pölymallinnuksen sekä näiden mittauspisteiden suunnittelussa tulee kuitenkin huomioida luonnonsuojelualueet, jotta voidaan objektiivisesti ja tieteellisesti osoittaa, ettei haitallisia vaikutuksia suojelualueille aiheudu.
- Naturavaikutusten arvioinnin osalta yhteyshenkilönä Lapin ELY-keskuksessa on Riikka Juutinen. Lisätietoa Natura-arvioinnista saa Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi -oppaasta (<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-5445-4>). Natura-vaikutusten selvittämisestä ja Natura-arvioinnista vastaa hankkeen toteuttaja. Lupaviranomainen voi hyväksyä toiminnan Natura-alueen läheisyydessä varmistuttuaan, ettei toiminta vaikuta kyseisen Natura-alueen suojeluperusteisiin merkittävästi. Tämän todentamisen voi liittää osaksi YVA-prosessia.

Lapin pelastuslaitos

Sanna Leiviskä

- Huomioitava poikkeus-, häiriö- ja onnettomuustilanteet ja niistä aiheutuvat riskit ja riskienhallintatoimenpiteet konkreettisesti, mm. omatoiminen varautuminen.
- Pelastussuunnitelma laadittava yhdessä pelastuslaitoksen kanssa.

Jarno Honkala

- Huomioitava pelastusreitit ja pelastustoiminnan mahdollisuudet sekä sammutusvesiin ja vastaaviin liittyvät ratkaisut.

Tukes

Ossi Leinonen

- Mikä on Pahtavaaran toiminnallinen yhteys Ikkarin kanssa?
 - o Pahtavaaran toiminta ei ala Ikkarin ensimmäisten 10 toimintavuoden aikana.
 - o Pahtavaara on mukana tutkinnassa ja laskelmissa, tarkastellaan mahdollisuuksia hyödyntää siinä vaiheessa, kun Ikkarissa mennään louhinnassa maan alle.

Aki Ijäs

- Kaavio eri menettelyistä on hyvä.
- Kemikaaliturvallisuuslupa ajankohtainen loppuvaiheessa, kun kemikaalien määrät, layoutit ym. ovat selvillä. Myös räjähteiden varastoinnille tarvitaan kemikaaliturvallisuuslupa.

Sodankylän kunta

Teresa Ojala

- Neuvottelu ja esitys antoi hyvän tietopaketin alkuun. Jo aiemmin asiasta on keskusteltu Rupertin kanssa.
- Ei kysyttävää/kommentoitavaa tässä vaiheessa.

Kittilän kunta

Eila Örn

- Ei lisättävää tai kysyttävää tässä vaiheessa. Esitys vaikuttaa hyvältä ohjelmarungolta.

Lapin liitto

Tiina Elo

- Pohjois-Lapin maakuntakaava 2040 on valmistelussa. Kaavaehdotus lähtee viranomaislausunnoille ennen kesää. Julkinen kuuleminen on loppuvuodesta 2023. Tavoitteena on, että maakuntakaava on hyväksyttävänä Lapin liiton valtuustossa vuonna 2024.
- Ikkarin vaihemaakuntakaavan osalta liitossa odotellaan Sodankylän kunnalta esitystä menettelyn käynnistymisestä. Vaihemaakuntakaava kuulutetaan vireille alkuvuodesta.
- Ratayhteysselvitys Sodankylä-Kittilä-Ylläs, ns. tunturirata käynnissä. Selvitys valmistuu tammikuun loppuun mennessä.

Metsähallitus

Jenni Hasa

- Kiitokset kutsusta YVA-ohjausryhmään.
- Kaavio eri menettelyistä on hyvä.
- Jos Metsähallituksen aineistoja esim. kalastukseen, metsästyksen tai muuhun liittyen, tarvitaan, niin Jenniin voi olla yhteydessä.

Kainuun ELY-keskus

Heli Nurmi

- Hankevaihtoehdot vaikuttavat epäselviltä tässä vaiheessa, ne olisi syytä kuvattava selkeästi, esim. miten läjitysvaihtoehdot eroavat toisistaan.
 - o Huomioitava mm. onnettomuus- ja tapaturmariskit: pato-onnettomuudet, jos läjitetään rikastushiekkana, mutta myös muissa vaihtoehdoissa. Kuivaläjityksen toimintavarmuus?
 - o Arvioitava rikastushiekka-altaan padosta aiheutuva vahingonvaara.
 - o Rikastushiekka-altaan/kaivannaisjätealueiden maaperän olosuhteet eli minkälaiset perustukset padolle ja altaalle eri vaihtoehdoissa on.

- o Vesivarastokapasiteetin tarve eri vaihtoehtoissa.
- o Ilmastonmuutoksen vaikutukset vesitasemallinnuksessa.
- o Tähtelän sääasema 50 km päässä eli aika kaukana. Onko mahdollista mallintaa paikan päälle sademäärää, ilmastoalaa tms.?
- Lisäksi päätöksien ja suunnitelmien osalta huomioitava patoturvallisuuslaki. Riippuen siitä, mihin päädytään viimeaikaiset oikeuskäytännöt ovat menossa siihen suuntaan, että lupavaiheessa vaaditaan jo paljon yksityiskohtaisempia suunnitelmia. Tämä ohjaa siihen, että jo YVA-vaiheessa suunnittelua tulisi edistää ja viedä eteenpäin.

Paliskuntain yhdistys

Marja Anttonen

- Alueen poronhoitajilla on voimassa ikiaikainen nautintaoikeus, poronhoito-oikeus. He ovat enemmän kuin sidosryhmä, oikeudenhaltijoita.
- Poronhoitolain 2 §:n mukaan erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella valtion omistamalla maalla maata ei saa käyttää niin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle. Hanke sijoittuu Sattasniemen paliskuntaan, erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulle alueelle. Tämä on huomioitava vaikutusten arvioinnissa ja hankkeen toteuttamiskelpoisuuden arvioinnissa.
- On tärkeää, että nykytilan kuvausta (mm. laidunalueet, laidunkierto, muut toiminta-alueet) ja vaikutusarviointia tehdään yhteistyössä paliskunnan kanssa, koska he ovat parhaita asiantuntijoita alueen poronhoidosta. Vaikutuksia aiheutuu koko paliskunnalle. Hankealueen läheisyydessä asuu poronhoitajia, joita hanke ja vaikutukset erityisesti koskevat. Hankkeesta aiheutuu monenlaisia vaikutuksia, kuten vaikutukset laitumiin, laidunnukseen, poronhoidon toimintaan, poronhoidon järjestämiseen paliskunnassa, porotalouteen, sosiaaliset ja kulttuuriset vaikutukset laajemmin. Kaivostoiminnasta aiheutu liikenne- ja muita vahinkoja, melun ja pölyn leviäminen vaikuttaa laitumiin ja laidunnukseen, vesistövaikutukset heijastuvat myös poronhoitoon ja porojen juomavesiin. Vaikutukset tulee arvioida paliskuntatasolla ja lähemmin hankealueen vaikutusalueella. Haittojen estämis- ja lieventämiskeinoja tulee selvittää. Seurantasuunnitelmasta tulee kirjata YVA-selostukseen ja sopia kaivosyhtiön ja paliskunnan välillä.
- Mahdollisesti myös naapuripaliskuntiin voi aiheutua vaikutuksia liikenteen kautta (Kuivasalmi, Alakylä, Syväjärvi).
- Kerättävän porojen GPS-aineiston lisäksi on syytä nykytilan kuvauksen ja vaikutusten arvioinnin tueksi hankkia poronhoidon paikkatietoaineisto (TOKAT-aineisto) Paliskuntain yhdistyksen kautta.
- Yhteisvaikutusten arviointi on tärkeää. Esim. Sattasniemen paliskunnan osalta Pahtavaara ja mahdollinen Sakatti.
- Poronhoidon oma pienryhmätyöskentely on hyvä asia, samoin muut yhteistyöryhmät.
- Poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvotteluvollisuus on huomioitu aiemmin neuvottelussa.

Fingrid Oyj (sähköpostitse toimitetut kommentit)

- Fingrid seuraa mielellään hankkeita, joiden vaikutusalueella on voimajohtoja sekä niitä hankkeita, joissa on energiatuotantoa/-käyttöä ja liityntäkysymyksiä. Kommentoimme usein kokousmateriaalia kirjallisesti, mutta yleensä ei ole tarvetta osallistua varsinaisesti kokouksiin YVA- ja kaavahankkeissa.
- Tässä tapauksessa lienee riittävää, että odotellaan YVA-ohjelman virallista nähtävilläoloa ja lausutaan sitten?
- Fingridin yhteyshenkilönä tuulivoimakaavoissa ja YVA-menettelyssä on Mika Penttilä, jolle voi toimittaa kokousmateriaalia. Tiina Klinga (Sitowise)
- Taina Klinga Sitowiselta valmistelee Fingridin kaavalausuntoja ja koordinoi samalla maankäyttöhankkeisiin liittyviä asioita konsulttityönä.

6 AIKATAULU JA JATKOTOIMENPITEET

Anniina Salonen esitteli alustavaa aikataulua:

- YVA-ohjausryhmän ensimmäinen kokous tammikuussa
- Pienryhmien ensimmäiset palaverit alkuvuodesta 2023.
- Todettiin, että olisi hyvä järjestää erillinen YVA-neuvottelu siitä, minkä on hanke ja sen vaihtoehdot tammikuun puolen välin paikkeilla.
- YVA-ohjelma tarkoitus jättää alkuvuodesta (tammi-helmikuu) 2023.
- Vaihemaakuntakaavan ja osayleiskaavan OAS nähtäville näillä näkymin keväällä 2023.
- PFS:n laadinta vuoden 2023 aikana
- YVA-selostuksen valmistuminen vuonna 2024.

7 MUUT ASIAT

Ei muita asioita.

8 NEUVOTTELUN PÄÄTTÄMINEN

Neuvottelu päättyi klo 15.21.

Muistion tarkastajat

Mikko Huru
Lapin ELY-keskus

Anniina Salonen
Rupert Resources Ltd.